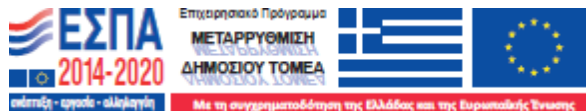

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ*	ΚΣΤ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΩΛΟΣ»
ΤΜΗΜΑ*	Διοίκησης Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας
ΚΥΚΛΟΣ*	
Τίτλος Μαθήματος / Εργαστηρίου*	Θεσμοί και πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας
Κωδικός Μαθήματος / Εργαστηρίου*	26-ΔΥΦΚ-04
Σύντομη Περιγραφή Μαθήματος / Εργαστηρίου	Από πλευράς περιεχομένου το μάθημα με τίτλο «Κοινωνική Πρόνοια» εστιάζει στην ανάδειξη της σύγχρονης προβληματικής για την μεταρρύθμιση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα, το νέο αναπτυξιακό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει και την προοπτική μετεξέλιξής του προς την κατεύθυνση της ενεργητικής ένταξης. Στο μάθημα θα πραγματοποιηθεί σύντομη περιοδολόγηση της θεσμικής διαρρύθμισης του εθνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας και των υποσυστημάτων του, όπως για παράδειγμα του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Σ.Κ.Φ.). Επιπλέον, προκειμένου να αποσαφηνιστούν τα αίτια που οδήγησαν στην αναπροσαρμογή του, υπό το βάρος των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων των τελευταίων δεκαετιών, θα παρουσιαστούν τα χαρακτηριστικά των εφαρμοζόμενων πολιτικών του τομέα κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα κατά την μεταπολίτευση. Έμφαση θα δοθεί στις δεκαετίες του 2000 και 2010 κατά τις οποίες επιχειρείται ο «αναγκαστικός» εξευρωπαϊσμός της κοινωνικής πολιτικής της Ελλάδας. Περαιτέρω, θα αναδειχτεί η υποχρεωτική αναδιάρθρωση του εθνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, υπό το πρίσμα των μνημονιακών υποχρεώσεων της Ελλάδας (2010-2018) και των “παρενεργειών” τους, που αντανakλώνται τόσο στις βασικές προτεραιότητες του Ε.Σ.Κ.Φ., όσο και στα πεδία παρέμβασής του. Τέλος, θα παρουσιαστεί η επίδραση που άσκησαν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (Ε.Δ.Ε.Τ.) στη διακυβέρνηση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας που αντανakλάται τόσο στη σταδιακή διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. στο κοινωνικό πεδίο, όσο

* Τα πεδία συμπληρώνονται από την ΕΣΔΔΑ

	στην εγκαθίδρυση του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.
Συνολικές Ώρες	18
Στόχος Μαθήματος	Ο στόχος του μαθήματος είναι η εξέταση του περιεχομένου και η ανάδειξη των παραγόντων που συνέβαλαν στη μεταρρυθμιστική διαδικασία του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η εξασφάλιση της πρόσληψης εξειδικευμένων γνώσεων για το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την οργάνωση και ανάπτυξη του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα, καθώς και για τους μηχανισμούς θεμελίωσης δικαιωμάτων των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού σε προνοιακές παροχές και υπηρεσίες, ώστε οι σπουδαστές να εξοικειωθούν με το περιβάλλον λειτουργίας των φορέων παροχής κοινωνικών υποστηρικτικών υπηρεσιών. Η κατανόηση των βασικών ρυθμίσεων του κανονιστικού πλαισίου που διέπει την οργάνωση και λειτουργία του εθνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας θα επιτρέψει τόσο την προσαρμογή των σπουδαστών στις γνωστικές απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών της ΕΣΔΔΑ, όσο και την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων για τη μελλοντική τους απασχόληση σε υπηρεσίες του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, μέσω της παρουσίασης των εξωτερικών - ευρωπαϊκής προέλευσης- πιέσεων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει το κράτος πρόνοιας, ως αποτέλεσμα της παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης, θα αναζητηθούν οι προοπτικές ανασυγκρότησής του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας. Στο πλαίσιο αυτό οι σπουδαστές θα εξοικειωθούν με τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, τα διλήμματα και προβλήματα που προκύπτουν, αλλά και τους νέους προσανατολισμούς και ορίζοντες που διανοίγονται. Υπ' αυτή την έννοια απώτερο στόχο του μαθήματος αποτελεί να γίνει αντιληπτή η διαδικασία μετεξέλιξης του τομέα κοινωνικής πρόνοιας, ως αποτέλεσμα ευρύτερων κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων, που διαμορφώνονται σε διεθνές επίπεδο και μεταβάλλουν τόσο τον χαρακτήρα του κοινωνικού κράτους, όσο και τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την ευθύνη της κοινωνίας απέναντι στους λιγότερο προνομιούχους συνανθρώπους μας.
Ειδικοί στόχοι:	
1. Γνώσεις	• Κατανοούν καλύτερα την εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα και τους κυριότερους φορείς άσκησης της κοινωνικής πρόνοιας. • Γνωρίζουν τις διαχρονικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει το Ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. • Αντιλαμβάνονται τις αρχές οργάνωσης και

	λειτουργίας του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. • Κατανοούν τις θεμελιώδεις διακρίσεις μεταξύ των τεχνικών κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας. • Προσδιορίζουν τον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας με βάση λειτουργικά κριτήρια που εξυπηρετεί. • Κατανοούν καλύτερα τις αρμοδιότητες των Διεθνών Οργανισμών στο πεδίο των κοινωνικών υπηρεσιών. • Προσδιορίζουν τις παρεμβάσεις της ΕΕ για την ενίσχυση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. • Προσδιορίζουν τις στρατηγικές και τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες της ΕΕ στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. • Γνωρίζουν τις βασικές αρχές (θεσμικές και επιχειρησιακές) και προτεραιότητες της ΕΕ στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης. • Γνωρίζουν το σκοπό, τους στόχους και την αρχιτεκτονική του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, όπως αποτυπώνονται στο Ν. 4445/2016.
2. Δεξιότητες	• Αναγνωρίζουν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα της κοινωνικής πρόνοιας. • Προσδιορίζουν σε εθνικό επίπεδο τη σημασία και διάσταση των πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας. • Προσδιορίζουν τις πολιτικές κοινωνικής προστασίας ως εργαλεία κοινωνικής συνοχής και οικονομικής ανάπτυξης. • Παρακολουθούν την εφαρμογή της νομοθεσίας στα θέματα κοινωνικής πρόνοιας. • Διακρίνουν τις θεσμικές αρμοδιότητες των οργάνων της Ε.Ε. στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής. • Υιοθετούν κατάλληλες δεξιότητες προσέγγισης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. • Προσδιορίζουν τις βασικές προτεραιότητες αναθεώρησης του Ελληνικού μοντέλου κοινωνικών υπηρεσιών. • Εξοικειώνονται με το Ευρωπαϊκό υπόδειγμα της Ενεργητικής Ένταξης και τα εργαλεία που αξιοποιούνται για την προώθησή του στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευρώπη 2020. • Εξοικειώνονται με την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ) ως βασικού εργαλείου και αποτελεσματικής επίτευξης των εθνικών στόχων στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. • Εξοικειώνονται με το συνολικό πλέγμα των δημόσιων πολιτικών που συγκροτούν τον καθένα από τους 3 πυλώνες του συστήματος ενεργητικής ένταξης (στήριξη εισοδήματος, κοινωνικές υπηρεσίες,

	ενεργοποίηση).
3. Στάσεις/Συμπεριφορές	- Υπερασπίζονται τα δικαιώματα των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. - Διακρίνουν τη σημασία του κοινωνικού προσώπου της διοίκησης, μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής των πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας. - Υιοθετούν και υλοποιούν καλές πρακτικές στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας. - Παρακολουθούν τους στόχους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας.

Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εκπαιδευτικές Τεχνικές	Διαλέξεις Ερωτήσεις - Απαντήσεις Ιδεοθύελλα Ομάδες	
Αξιολόγηση Μαθήματος / Εργαστηρίου (Σημειώστε με X)	X	Ανοικτές Ερωτήσεις Γνώσεων – Μελέτη Περίπτωσης (θεωρητικά μαθήματα κυρίως)
		Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής
		Εκπόνηση ατομικής εργασίας και παρουσίασης
		Εκπόνηση ομαδικής εργασίας και παρουσίασης
		Συνδυασμός των παραπάνω (προσδιορισμός βαθμολόγησης)
		Άλλη, προσδιορίστε:
Προϋποθέσεις Υποδομών	Αίθουσες εκπαίδευσης, υπολογιστές, προβολέας (για τη δια ζώσης εκπαίδευση)/ Πρόσβαση των σπουδαστών στο WEBEX (για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση).	
Απαραίτητα Εκπαιδευτικά Μέσα	Λειτουργία ηλεκτρονικής τάξης (eclass) - WEBEX	
Απαραίτητο Λογισμικό		
Εκπαιδευτικό – Υποστηρικτικό Υλικό (Σημειώστε με X)		Σημειώσεις Εισηγητή
	X	Παρουσιάσεις Εισηγητή
		Μελέτες Περίπτωσης
	X	Άρθρα – Μελέτες – Αποσπάσματα
	X	Θεσμικό Πλαίσιο – Νόμοι
		Πρότυπα
		Εγχειρίδια Χρήσης
		Ψηφιακό Υλικό – Λογισμικό
	X	Διαδικτυακοί Τόποι
	X	Σχετική Βιβλιογραφία

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

α/α	Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Διάρκεια (ώρες)
1.	Η ανάπτυξη των πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας στο Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας	– Οριοθέτηση της κοινωνικής πρόνοιας – Θεμελιώδεις αρχές της κοινωνικής πρόνοιας – Οργάνωση και διοίκηση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας: Κεντρικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο – Θεσμική εξέλιξη και διοικητική διάρθρωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας – Μηχανισμοί και διοικητική διάρθρωση του πεδίου της κοινωνικής ένταξης.	4
2.	Η οριοθέτηση των πολιτικών για την καταπολέμηση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	– Οριοθέτηση των φαινομένων του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας – Τυποποίηση των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων – Οι προνοιακές πολιτικές καταπολέμησης της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων – Επιδοματική πολιτική: α) τα κατηγοριακά προγράμματα ελάχιστου εισοδήματος, β) τα καθολικά επιδόματα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (το παράδειγμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης).	4
3.	Η επίδραση των ευρωπαϊκών πολιτικών στην ανάπτυξη του τομέα κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα	– Οι ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες στο πεδίο του συντονισμού των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας – Λευκό Βιβλίο: Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική – Οι βασικές αρχές του ευρωπαϊκού μοντέλου ενεργητικής ένταξης (από τη Στρατηγική της Λισαβόνας στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020») – Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εγκαθίδρυση της ενεργητικής ένταξης στην ευρωπαϊκή περιφέρεια – Η αξιολόγηση της εφαρμογής της	4

		Σύστασης για την ενεργητική ένταξη (η περίπτωση της Ελλάδας)	
4.	Η διάσταση του εξευρωπαϊσμού του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας	– Το υπόδειγμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (Ε.Σ.Κ.Ε.) – Οι επιχειρησιακές παρεμβάσεις για την εμπέδωση της ενεργητικής ένταξης – Τα χρηματοδοτικά εργαλεία για την «υποχρεωτική» εμπέδωση της ενεργητικής ένταξης – Η στόχευση και οι βασικοί Άξονες της Ε.Σ.Κ.Ε. – Ο μηχανισμός υλοποίησης των προτεραιοτήτων της Ε.Σ.Κ.Ε. (Εθνικός Μηχανισμός συντονισμού, παρακολούθησης και Αξιολόγησης των πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής) – Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).	4
5.	Διαδικασία εξέτασης σπουδαστών	– Γραπτή εξέταση με ερωτήσεις ανοικτού τύπου.	2

Βιβλιογραφία	
Ελληνόγλωσση	
	Αμίτσης Γ. (2001), <i>Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας, Το Ελληνικό Μοντέλο των Κοινωνικών Υπηρεσιών και η Ευρωπαϊκή Εμπειρία</i> , Παπαζήσης.
	Αμίτσης, Γ. (2001), <i>Η θεσμική κατοχύρωση των ελάχιστων ορίων στην ελληνική και διεθνή έννομη τάξη, Συμβολή στη δογματική θεμελίωση των συστημάτων ελαχίστου εισοδήματος</i> , Αντ. Ν. Σάκκουλας.
	Αμίτσης, Γ., Βουλγαράκη, Α., Μαρίνη, Φ. (2005), <i>Εγχειρίδιο ορισμού και πιστοποίησης των ομάδων στόχου του κοινωνικού αποκλεισμού</i> , Αθήνα: Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.
	Αμίτσης, Γ., Απίστουλας, Δ., Μαρίνη, Φ. (2007), <i>Εθνικό πρόγραμμα «Κοινωνική Συνοχή και Αλληλεγγύη» (2007), Το Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής πρόνοιας την Δ' Προγραμματική Περίοδο 2007-2013</i> , Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
	Αμίτσης, Γ., Απίστουλας, Δ., Βουλγαράκη, Α., Μαρίνη, Φ. (2008), <i>Οι στοχευμένες πολιτικές καταπολέμησης της φτώχειας στο ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, Προς ένα μοντέλο</i>

	κοινωνικής δικαιοσύνης, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
	Αμίτσης, Γ. (2013), Αρχές και άξονες λειτουργίας ενός γενικού συστήματος ελαχίστου εισοδήματος στην Ελλάδα, στον ιστότοπο: https://www.eap.gr/images/stories/doc/2013_deo10_dp_series_40.doc (πρόσβαση: 1/8/2019).
	Αμίτσης, Γ. (2014), <i>Το συλλογικό διακόβευμα της ενεργητικής ένταξης των ευπαθών ομάδων. Αναπτυξιακά διδάγματα από την κοινωνική Ευρώπη</i> , Παπαζήσης.
	Αμίτσης, Γ. (2016), <i>Εμβληματικές πρωτοβουλίες διαφύλαξης της κοινωνικής συνοχής την εποχή των Μνημονίων: Το υπόδειγμα της εθνικής στρατηγικής κοινωνικής ένταξης</i> , Παπαζήσης.
	Απίστουλας, Δ. (επιμ.), (2006), <i>Νομοθεσία για τα άτομα με αναπηρίες</i> , τόμος Α', Προνοιακή νομοθεσία, Αντ. Ν. Σάκκουλας.
	Γράβαρης, Ν. Δ. (1997), <i>Κρίση του κράτους πρόνοιας και νεωτερικότητα</i> , Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
	Ewald, F. (2000), <i>Ιστορία του κράτους πρόνοιας</i> , Guttenberg.
	Κοντιάδης, Ι. Ξ. (1997), <i>Όψεις αναδιάρθρωσης του κράτους πρόνοιας στην Ευρώπη. Σύγχρονες τάσεις και προσαρμογή της ελληνικής διοίκησης</i> , Αντ. Ν. Σάκκουλας.
	Κοντιάδης, Ι. Ξ. (2004), <i>Συνταγματικές εγγυήσεις και θεσμική οργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας</i> , Αντ. Ν. Σάκκουλας.
	Κοντιάδης, Ι. Ξ., Απίστουλας, Δ. (2006), <i>Μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους και τοπική αυτοδιοίκηση. Συντονισμός και δικτύωση των δομών κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο</i> , Παπαζήσης.
	Κρεμαλής, Δ. Κ. (1991), <i>Το δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια: συμβολή στο νομικό προσδιορισμό των κοινωνικών υπηρεσιών</i> , Αντ. Ν. Σάκκουλας.
	Κυπριανός, Π. (1999), <i>Κράτος Πρόνοιας και κοινωνικές σχέσεις. Μια κοινωνιολογική προσέγγιση</i> , στο: Σακελλαρόπουλος Θ. (επιμ.), <i>Η μεταρρύθμιση του κράτους πρόνοιας</i> , Τόμος Α', Κριτική, 145-82.
	Μπουρίκος, Δ., Σωτηρόπουλος, Α. Δ. (2014), <i>Οικονομική Κρίση, Κοινωνική Πρόνοια και Κοινωνία των Πολιτών. Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στους τυπικούς και άτυπους φορείς της κοινωνίας πολιτών στο χώρο της κοινωνικής αλληλεγγύης και οι νέοι περιορισμοί της κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη την περίοδο 2010-2013</i> , Παρατηρητήριο για την Κρίση, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής.
	Ροζανβαλόν, Π. (2003), <i>Το νέο κοινωνικό ζήτημα: Επανεξετάζοντας το κράτος πρόνοιας</i> , Μεταίχμιο.

	Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. (1995), <i>Η κοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας</i> , Παρατηρητής.
	Σταθόπουλος, Α. Π. (1996), <i>Κοινωνική πρόνοια. Μια γενική θεώρηση</i> , δεύτερη έκδοση, Έλλην.
	Στασινοπούλου, Ό. (1990), <i>Κράτος Πρόνοιας: Ιστορική εξέλιξη - Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις</i> , Gutenberg.
	Σωτηρέλης, Γ. (1995), «Κράτος Πρόνοιας», δικαιώματα και «συντεχνίες», στο: Σπανού, Κ. (επιμ.), <i>Κοινωνικές διεκδικήσεις και κρατικές πολιτικές</i> , Αντ. Ν. Σάκκουλας, 110-21.
	Υφαντόπουλος, Γ. (2001), Η αποτελεσματικότητα του κράτους πρόνοιας για την καταπολέμηση της φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο: Κικίλιας, Η., Μπάγκαβος, Χ., Τήνιος, Π., Χλέτσος, Μ. (επιμ.), <i>Δημογραφική γήρανση, αγορά εργασίας και κοινωνική προστασία: Τάσεις, προκλήσεις & πολιτικές</i> , Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, 312-328.
	Υφαντόπουλος, Ν. Κ., Μπαλούρδος, Δ., Νικολόπουλος, Β. Κ. (2009), <i>Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του κράτους πρόνοιας</i> , Gutenberg.
	Ferrera, M. (1999), Η ανασυγκρότηση του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη, στο: Ματσαγγάνης, Μ. (επιμ.), <i>Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη</i> , Ελληνικά Γράμματα, 33-65.
	Φερόνας, Α. (2006), Κοινωνικός Αποκλεισμός: Επιστημονικές και κοινωνικο-πολιτικές διαστάσεις ενός σύγχρονου κοινωνικού φαινομένου, στο: Κατσικίδης, Σ. (επιμ.), <i>Κοινωνικά Φαινόμενα: Αναλυτικές Προσεγγίσεις</i> , Gutenberg, 105-134.
	Φερόνας, Α. (2006), Η ευρωπαϊκή «διαδικασία κοινωνικής ένταξης»: Δυνατότητες και περιορισμοί μιας Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού, στο: Οικονόμου, Χ., Φερόνας, Α. (επιμ.), <i>Οι εκτός των τειχών φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες</i> , Διόνικος, 181-207.
Ξενογλώσση	
	Abrahamson, P. (1999), Activation and social policies: comparing France and Scandinavia, στο: Bouget, D., Palier, B. (επιμ.), <i>Comparing Social Welfare Systems in Nordic Europe and France</i> , Paris, MIRE, 403-17.
	Bartlett, W., Tuytens, P. (2015), Social welfare, στο: Arpe, J., Milio, S., Stuchlik, A. (επιμ.), <i>Social Policy Reforms in the EU: A Cross-national Comparison Social Inclusion Monitor Europe (SIM) - Reform Barometer</i> , Bertelsmann Stiftung, London School of Economics and Political Science.
	Briggs, A. (1962), The Welfare State in Historical Perspective, <i>European Journal of Sociology</i> , 2(2): 221-258.
	Esping-Andersen, G. (1990), <i>The three worlds of welfare capitalism</i> , Princeton, NJ: Princeton University.
	Ferrera, M., Gualmini, E. (2004), <i>Rescued by Europe?: Social and Labour Market Reforms in Italy from Maastricht to Berlusconi</i> , Amsterdam University Press.

	Heidenreich, M., Rice, D. (2016), <i>Integrating Social and Employment Policies in Europe: Active Inclusion and Challenges for Local Welfare Governance</i> , Edward Elgar Publishing.
	Leibfried, St. (2000), National Welfare States, European Integration and Globalization: A Perspective for the Next Century, <i>Social Policy & Administration</i> , 34(1): 44-63.
	Noble, C. (1997), <i>Welfare as we knew it: A Political History of the American Welfare State</i> , Oxford University Press.
	Offe, C. (1984), <i>Contradictions of the Welfare State</i> , London: Hutchinson and Co.
	Pochet P. (2006), Influence of European Integration on National Social Policy Reforms, paper prepared for the conference: A long goodbye to Bismarck? The politics of welfare reforms in continental Europe?, <i>Minda de Gunzburg Centre for European Studies</i> , Harvard University, 1-22.
	Rhodes, M. (1996), Southern European Welfare States: Identity, Problems and Prospects for Reform, <i>South European Society and Politics</i> , 1(3): 1-22.
	Rosanvallon, P. (2000), <i>The New Social Question: Rethinking the Welfare State</i> , Princeton University Press.
	Vandenbroucke, F. (2012), The Active Welfare State Revisited, <i>Working Papers 1209</i> , Herman Deleeck Centre for Social Policy, University of Antwerp.
	Zimmermann, K. (2014), Active Inclusion funded by Europe? The impact of the European Social Fund on local social and employment policies, <i>Paper presented at the 12th annual ESPAnet conference in Oslo</i> , September 4-6.
Διαδικτυακοί Τόποι	Α' & Β' Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης 1993-1999, στον ιστότοπο: https://kepa.e-kepa.gr/α-β-κπσ-1993-1999/
	Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006, στον ιστότοπο: http://www.info3kps.gr/faq.asp
	Ε.Σ.Π.Α. 2007-2013, στον ιστότοπο: https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/Default.aspx
	Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020, στον ιστότοπο: https://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx
	European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, European Social Policy Network (ESPN), στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1135&langId=en
	European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1044

	European Commission, European Pillar of Social Rights, Social scoreboard, στον ιστότοπο: https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/
	European semester thematic factsheet, Active Labour Market Policies, στον ιστότοπο: goo.gl/27T5qT
	Eurostat, Employment and social inclusion indicators, Health and long term care, στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/eurostat/web/employment-and-social-inclusion-indicators/social-protection-and-inclusion/health-long-term-care
	Eurostat, Employment and social inclusion indicators, Overarching indicators, στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/eurostat/web/employment-and-social-inclusion-indicators/social-protection-and-inclusion/overarching-indicators
	Eurostat, Employment and social inclusion indicators, pension, στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/eurostat/web/employment-and-social-inclusion-indicators/social-protection-and-inclusion/pension
	Eurostat, European Pillar of Social Rights, Social scoreboard of indicators, στον ιστότοπο: https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators
	The World Bank, Social inclusion, στον ιστότοπο: https://www.worldbank.org/en/topic/socialdevelopment/brief/social-inclusion .

Ο Εισηγητής,

Δρ. Δημήτριος Αθ. Απίστουλας
Διευθυντής ΙΝ.ΕΠ.